

Gjennom Estland, Latvia og Litauen

En biltur gjennom
nyrevolusjonerte
Sovjet-republikker
langs Østersjøen kan
by på så mangt. Ikke
•st er intens nysgjær-
righet rundt en vestlig
luksusbil forståelig.
• For landene mangler
det meste selv av van-
lige forbruksvarer, og
det tar tid å komme i
gang igjen etter årtier
under kommunistisk åk.

STOP

FÅGBYGGNYTTS REISEREPORTASJE
AV LAGE SØGAARD



Plutselig – som et Fata Morgana – står den parkert midt ute på det skjeve brosteinstorget i Tallin... Hypermoderne og kromglinsende – et drømmeksempel i det utfattige Estland på hva man tror er vestlig rikdom og resultat av privatkapitalismens fortreffeilighet.

Olav den Hellige

Det er noen få måneder etter at estlenderne offisielt kastet slavelenkene, krevde uavhengighet fra Moskva og frihet fra det kommunistiske diktatur. Kreml har ennå ikke gitt klarsignal for løsrivelse. Det måtte et mislykket statskupp til før Gorbatsjov anerkjente de baltiske statene.

Oppe på Domkirkeberget, hvor Olav den Hellige i sin tid beordret hodekapping av hedninger som ikke ville omvende seg til hans gud, vaier det forbudte blå-svart-hvite Estniske flagget.

Her kommer vi glidende, som på et magisk teppe, i strid med alle kjørerregler og forbudsskilt – det er jo revolusjon i landet. Selv russiske offiserer stiger avmektig til side i de gatene som har opplevd Karl den XII's hestehover, oktoberrevolusjonens masjerende horder, Tysklands tanks og KGB's jernstøvler da de jaget estlenderne i hundretusentall til oppsamlingsleire for deportasjon til Sibir.

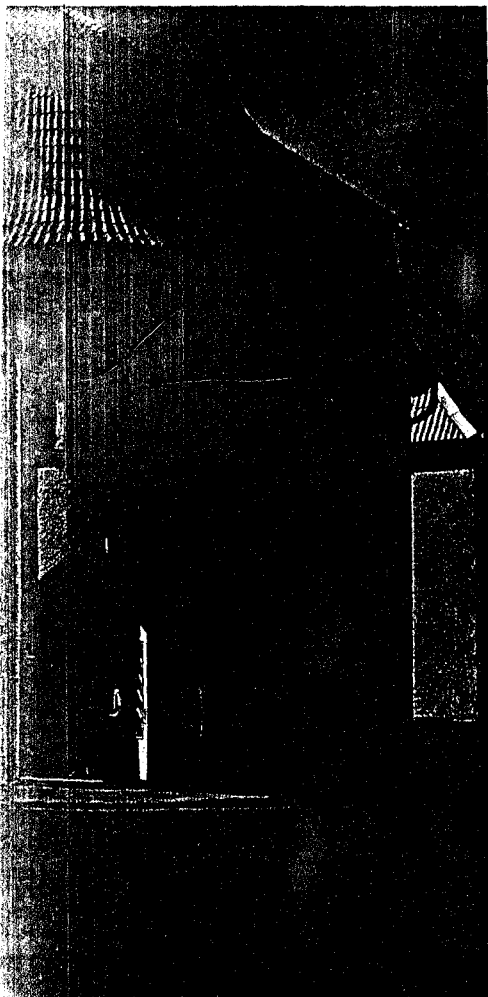
Den hvite Mercedes

Vi, derimot, kommer med høysommer og fremtiden i en hvit Mercedes. Med barnslig selvfølelse gynger vi i de mørkeblå plysjetene, til en kvaradratmeterpris på ca en estlenders årslønn. Vi fyller den tause bydelen (Gamla Stan) med en skingrende pop-låt fra stereoanlegget. Instrumentbordet lyser magisk, motoren murrer som en katt til tross for at den bare jobber med 93 oktan bensin, mens rasehestene under panseret knapt gidder å bry seg.

Nonchalant parkerer vi midt ute på det nesten tomme torget og forlater den for å ta omgivelsene i øyesyn. Med en



▲ Eksotisk klem fra en skjønnhet i Latvias hovedstad Riga



■ Det fasjonable luksushotellet Victory i Pärnu ved Rigabukten – Estlands riviera. Dette hotellet er nettopp «renovert» av bl.a. BPA VVS, Göteborg – en divisjon av Fogbyggs svenske moderselskap, BPA. I forgrunnen Lage og hans hvite Mercedes mellom det estiske og svenske flagget.

der er de på full høyde med bråket som vi har på våre hjemlige markeder.

Maten – den var god, menyene var oversatt til engelsk. Ved 5 forskjellige anledninger bestilte vi forskjellig til avveksling, men fikk hver gang den samme retten... Men du reiser ikke til Sovjet for å spise «mors kjøttkaker».

Prisen – uvirkelig billig – regningen kom aldri på over 40 rubler for to. Når rubelen står i ca 25 øre, ble det ca kr 10,- for middag, vodka (!) og øl til maten. Vi hadde god råd til å gi «rikelig» med tips – ca 25 rubler hver gang, og da fikk vi service – meget god service. Men dette var på hotellene vi var. På våre byvandring fikk vi se matmangelen, endeløse køer foran og i hver butikk.

Damemoter – fullt på høyde med oss med oppfinnsomhet og farger. Lange og korte skjørt, «sykkelbukser», ja sogar de avskyelige bukseskjørt som våre jenter i et par år har iført seg! Vi så ikke en eneste moteforretning på våre butikkbesøk, men vi var heller ikke på leting etter noe slikt så det fantes kanskje i noen grad.

Gutter går i T-shirts med amerikanske slagord.

Sjakkproblemer i farts kontroll

Polisjonsbetjeningen behersket både engelsk og tysk, men ellers ble det mest med finger/arm og kroppsspråk. Det gikk det også. Verst var det når vi kjørte bil fra Riga, der ble jeg stoppet av en politikontroll. Ingen av oss forsto hverandre. Inn til han, politimannen, skrev 60 på en lapp og pekte på veien. Videre skrev han 75 og pekte på meg. Jeg hadde holdt 75 km i 60 sone, men med et smil ble vi vinket videre med en formanende løftet pekefinger som en liten advarsel. Fartsgrensen i Sovjet er 60 km i byene og 90 på landeveien.

I Tallin var vi sjekket inn på et av byens luksushoteller, Viru. Men, pass opp for Tallin, nattelivet kan være vilt og farlig i den gamle Hansa-byen og tuller du deg hjem med en av byens mangeprostituerte, risikerer du å stå der uten bukse neste morgen.

Solnedgang i Riga

Videre til Riga i Latvia. En forloren skjønnhet. Etter ca 30 miles kjøring på en flystripeliknende vei passerer vi badebyen Pärnu ved Rigabukten, som kalles Estlands Riviera, hvor vi spiste middag på det fasjonable luksushotellet Victory. Dette hotellet er nettopp «reno-

vert» av bl.a. BPA VVS, Göteborg (se bildet til venstre).

I Riga ser man også vakre gamle kirker, borger og tårn. Her som i Tallin er det ingenting mellom de gamle vakre husene, alt det som gjør en by levende; forretninger, liv, latter og røre. Bare mennesker som haster til og fra, fra fortid til fremtid. Men hvilken...?

Fra vårt hotellværelse i Riga hadde vi utsikt til Sovjet-unionsens mest oppståtte statuer – Lenin. Han ble fjernet ca 1 måned etter at vi forlot denne historiske sjøfartsbyen.

200 km/t til Vilnius

Bilveiene er ypperlige med lange strekninger med 4-felts vei. Tydeligvis bygd med tanke på hurtige troppeforflytninger. Dette innbød til kjøring i bortimot 200 km/t. De få Ladaer passerer som bindestreker. Endeløse skogstrekninger – få biler å se før vi kom til Vilnius etter 29 miles kjøring fra Riga.

Vi hadde en spent forventning til Vilnius med tanke på massakeren som skjedde utenfor fjernsynstårnet og parlamentet tidligere på året. Parlamentet var ennå omgitt med pansersperring og ubevæpnede vakter. Fotografering var helt forbudt, men vi fikk zoomet inn noen bilder fra hotellets vindu allikevel.

Den korteste dagsetappen var mellom Vilnius og Minsk i Hviterussland. 12 dager etter at vi passerte ble hele tollperso-

nalet på 7 mann utradert av Sovjets elitetropper. En flott prestasjon mot ubevæpnede Litauiske tjenestemenn. Minsk – en storby. God vegmerking så vi hadde ingen vanskelighet med de russiske bokstavene og fant fort frem dit vi skulle.

På hjemvei

Som nordmenn hadde vi ingen vanskeligheter med tollene i Brest på vei til Warszawa. Vi tok oss den frihet å kjøre for den 8 km lange bilkøen foran tollstasjonen utenfor Brest – og det gikk! Frektheten lenge leve. Tollene var veldig nøye i sine undersøkelser av polske og «sine egne» biler, men vi ble bare vinket forbi og så gikk ferden hjem til de hjemlige kjøttkaker.

På denne ferden gjennom 8 hovedsteder og 16 tollstasjoner viste vi kun visummet ved inn- og utreise fra Sovjet og passet én gang ved innreise til Polen. Hverken vi eller bilen ble undersøkt i det hele tatt – koffertlokket ble ikke åpnet en eneste gang.

Vi fikk en ypperlig service hvor vi enn kom. Vi hadde hørt så mye på forhånd om forskjellige vanskeligheter, men det stemte ikke. Ikke for oss ihvertfall! Vi hadde en flott og uforglemelig tur og sender en takk til de i Øst for at turen ble som den ble.

mine som om vi alltid setter eksempelvis en Mercedes til skarve 1/2 mill. kroner med alle deiligheitene fritt fram for alle. Never mind, kamerat.

I noen minutter holder alle seg på respektfull, eller mistenksom avstand. Mange års diktatur og frykt har satt sitt dype preg. Er det en provokasjon? Men så er det en guttunge som våger seg bort til, tar bilen i nærmere øyesyn, så en til – snart kommer de strømmende fra alle kanter og vi kan knapt se ekvipasjen. I bandittbyen Tallin, hvor man risikerer å bli slått ned og ranet i luksushotellets umiddelbare nærhet ved høylys dag, gjør bildet et sånt inntrykk at selv ikke gateguttene våger å ta på den med renvaskede hender.

En biltur gjennom historien?

Er man fandanivolsk nok, hvorfor ikke kjøre gjennom perestrojkaland; ferje fra Stockholm til hovedstaden i Estland, Tallin – til hovedstaden i Latvia, Riga. Videre til hovedstaden i Litauen, Vilnius, til slutt hovedstaden i Hviterussland, Minsk – med utkjøring ved grensestasjon Brest til Polen og Warszawa. Vel, vi gjorde det.

Er du ute etter å more deg – spise godt for en billig rubel, så kan du gjøre det. I alle disse hovedstedene bodde vi på Intourists Luksushoteller med 2-3 restauranter og barer på hvert hotell. Levende musikk med vestens høye desibel,

